

نقش سازمان‌های مردم‌نهاد در دیپلماسی عمومی آمریکا:

مطالعه موردی بنیاد ملی دموکراسی در مصر و نقض حق تعیین سرنوشت

حمیدرضا غلامزاده^۱

چکیده

بنیاد ملی دموکراسی^۲ از زمان شکل‌گیری خود به دنبال پیگیری منافع ملی ایالات متحده آمریکا در سراسر جهان بوده است. این بنیاد، ترویج دموکراسی در کشورهای دیگر را به عنوان هدف اصلی خود معرفی می‌کند. در خصوص کشورهای اسلامی، بنیاد ملی دموکراسی این کشورها را رژیم‌های مستبد معرفی نموده و به دنبال حمایت از اصلاح‌طلبان داخل حزب حاکم و احزاب مخالف است. بنابر سند راهبردی سال ۲۰۱۲ این بنیاد، دو سیاست در رأس برنامه‌های بنیاد ملی دموکراسی در کشورهای اسلامی قرار دارد: نخست گسترش ارزش‌ها و معیارهای لیبرال در مقابل ارزش‌ها و معیارهای اسلامی که حتی شامل ارائه تفاسیر جدید از قوانین اسلامی نیز می‌شود؛ دوم، تلاش برای جذب حمایت عمومی از طریق هدف‌گیری زندگی روزمره شهروندان. در این راستا، سازمان‌های مردم‌نهاد از جمله بازیگران اصلی اهداف

۱. دانشجوی دکترای مطالعات آمریکای شمالی دانشگاه تهران Gholamzadeh@ut.ac.ir

2. NED :National Endowment for Democracy

بنیاد ملی دموکراسی هستند که توسط نهادهای وابسته به بنیاد در کشورهای اسلامی مورد حمایت قرار می‌گیرند. با توجه به اتفاقات پس از تحولات بیداری اسلامی در مصر و بازداشت فعالان سازمان‌های مردم‌نهاد وابسته به این بنیاد آمریکایی که منجر به بازداشت ۱۹ تبعه آمریکایی -از جمله فرزند وزیر ترابری آمریکا- شد و نقش این سازمان‌های مردم‌نهاد در پیشبرد اهداف بنیاد ملی دموکراسی در هدایت، برگزاری و نظارت بر انتخابات مصر، این مقاله به دنبال آن است تا نقش سازمان‌های مردم‌نهاد در راهبرد بنیاد ملی دموکراسی برای تأثیرگذاری بر افکار عمومی مصر و سرنوشت ایشان را مورد ارزیابی قرار دهد. بنیاد ملی دموکراسی تلاش می‌کند از طریق سازمان‌های مردم‌نهادی که مورد حمایت مالی خود قرار داده است، با استفاده از رسانه‌ها، اعتراضات و جنبش‌های مدنی بر فضای سیاسی جامعه تأثیر گذاشته و با مداخله غیرمستقیم در انتخابات، حق تعیین سرنوشت را که جزو حقوق مسلم یک ملت است، تضییع کند. بدین منظور منابع دست‌اول شامل اسناد راهبردی، مکتوبات، گزارش‌ها و خبرنامه‌های دوره‌ای این بنیاد و منابع دست‌دوم مشتمل بر تحلیل عملکرد نهادها و افرادی که توسط بنیاد مورد حمایت مالی قرار گرفته‌اند و مطالعات و بررسی‌های فعالیت‌های بنیاد با رویکرد کیفی مورد ارزیابی قرار می‌گیرد.

واژگان کلیدی: دیپلماسی عمومی، سازمان مردم‌نهاد، بنیاد ملی دموکراسی،

انتخابات مصر، بیداری اسلامی، حق تعیین سرنوشت

مقدمه

ماده ۲۱ اعلامیه جهانی حقوق بشر، به روشنی بر حق حاکمیت مردم بر خود تصریح دارد و این چنین بیان می کند: «اراده مردم باید اساس حاکمیت دولت باشد؛ چنین اراده ای می بایست در انتخاباتی حقیقی و ادواری اعمال گردد که مطابق حق رأی عمومی باشد که حقی جهانی و برابر برای همه است». این در حالی است که ایالات متحده آمریکا از طریق نهادهای به ظاهر غیردولتی خود در قالب دیپلماسی عمومی، آزادی سیاسی مردم خاورمیانه و به خصوص کشورهای اسلامی را هدف قرار داده و تلاش دارد، دولت های همسو با سیاست های خود را در رأس قدرت جای دهد. دیپلماسی عمومی، فرایندی نوظهور در روابط بین الملل است که به دنبال تأثیرگذاری بر افکار عمومی کشورهای هدف است. اگرچه در ابتدا همچنان دولت ها و حکومت ها کنشگر این حوزه بودند و مردم مخاطب آن ها بودند؛ اما به تدریج نهادهای بین المللی و سازمان های مردم نهاد نیز به جمع کنشگران عرصه بین الملل پیوستند تا توده مردم را هدف قرار داده و بر ذهن و رویکرد آنان تأثیر بگذارند.

پس از دوران جنگ سرد، ایالات متحده سیاست های خارجی خود را به طور عمده از طریق تأثیرگذاری بر مردم کشورهای هدف دنبال کرده است و تلاش نموده دولت ها و ارتش های کشورهای منطقه غرب آسیا را با خود همراه نماید تا منافع این کشورها را در این منطقه راهبردی دنبال نماید. در همین راستا، تلاش های زیادی برای سرنگونی دولت های مستقر و تأثیرگذاری بر انتخابات کشورهای منطقه از سوی آمریکا صورت گرفته تا دست نشانندگان آن ها به قدرت برسند.

بنیاد ملی دموکراسی از جمله این نهادهای به ظاهر غیردولتی آمریکایی است که بودجه خود را به صورت رسمی از کنگره و دولت آمریکا اخذ کرده و با برخورداری

از معافیت مالیاتی، تحت عنوان فعالیت غیرانتفاعی از پاسخگویی به افکار عمومی و نظارت نهادهای حکومتی مصون است. عمده اقدامات این بنیاد در حمایت‌های مالی از سازمان‌های مردم‌نهاد، گروه‌های مدنی، اعطای جوایز و بورسیه‌های مالی به اشخاص حقیقی خلاصه می‌شود. این مؤسسات و افراد به اجرای برنامه‌های متفاوتی اعم از برگزاری همایش و گردهمایی، کارگاه‌های آموزشی و جلسات مردمی پرداخته و در برخی موارد تلاش می‌کنند با مطالبه از دولت و ارائه راهکار به مسئولان، رویکرد مدنظر خود را پیش برده و به مقصد نهایی برسانند.

این مقاله به بررسی فعالیت این بنیاد در مصر می‌پردازد و سؤال پژوهشگر این است که «چگونه بنیاد ملی دموکراسی با حمایت از سازمان‌های مردم‌نهاد همسو با سیاست‌های آمریکا تلاش نموده انتخابات و سیاست‌گذاری‌های این کشور را تغییر دهد و به تعبیری حق تعیین سرنوشت مردم توسط خود را زیر پا بگذارد؟»

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

۱- مفهوم دیپلماسی عمومی

ارائه تعریفی واحد از «دیپلماسی عمومی» عملاً کاری غیرممکن است. با این حال، اگر به طور کلی سخن بگوییم، دیپلماسی عمومی را می توان دیپلماسی مردمی تعریف نمود که از طریق آن دولت ها اهداف سیاسی خود را با تأثیرگذاری بر مردم کشور هدف دنبال می نمایند. اگرچه این اصطلاح اولین بار در نوشتاری در روزنامه تایمز در ژانویه ۱۸۵۶ و در مضمونی کاملاً متفاوت استفاده شده است، اما در مفهوم معاصر و کنونی خود اولین بار در سال ۱۹۶۵ توسط ادmond گولون، دیپلمات سابق آمریکایی و مدیر دانشکده حقوق و دیپلماسی فلچر در دانشگاه تافتس استفاده شد. (Snow, 2012)

این مقاله بر دیپلماسی عمومی ایالات متحده آمریکا تمرکز دارد. مطابق نظر گروه برنامه ریزی تلفیق آژانس اطلاعات ایالات متحده^۱ در وزارت امور خارجه (۲۰ ژوئن ۱۹۹۷)؛ «دیپلماسی عمومی به دنبال پیشبرد منافع ملی ایالات متحده از طریق فهم، آگاهی بخشی و تأثیرگذاری بر مخاطب خارجی است.» (United States Advisory Commission on Public Diplomacy, 2004)

در حالی که مفاهیم دیپلماسی عمومی، روابط عمومی و پروپاگاندا (جوسازی تبلیغاتی) با یکدیگر هم پوشانی دارند و تمایز بین آن ها دشوار به نظر می رسد، اما گروه برنامه ریزی، تفاوت روابط عمومی و دیپلماسی عمومی آمریکا را این گونه تعریف می کند، روابط عمومی به عنوان ارائه اطلاعات به عموم رسانه ها و سایر مؤسساتی که با اهداف، سیاست ها و فعالیت های دولت آمریکا سروکار دارند، می باشد. به طور کلی روابط عمومی، افکار عمومی داخلی را هدف قرار داده و دیپلماسی عمومی، افکار عمومی سایر کشورها را مدنظر دارد. دیپلماسی عمومی به برنامه های تحت حمایت دولت اشاره دارد که به دنبال آگاهی بخشی یا تأثیر بر افکار

عمومی، در دیگر کشورها هستند و مهم‌ترین ابزار آن‌ها انتشارات، تصاویر متحرک، تبادل فرهنگی، رادیو و تلویزیون هستند. (US State Dept, Dictionary of International Relations)

(Terms, 1987: 85)

البته مؤسسه رند که خود از پیشگامان دیپلماسی عمومی آمریکا و ابزار پیشبرد سیاست‌های این کشور به خصوص در خاورمیانه می‌باشد، تعریف گروه برنامه‌ریزی را در قرن بیست و یکم رد کرده و بر این باور است که نه می‌توان سیاست‌های داخلی را از مردم خارج از کشور پنهان داشت و نه سیاست‌های مدنظر برای مردم سایر کشورها، از دید مردم داخل کشور پنهان می‌ماند. (Wolf, Rosen, 2004: 15)

آژانس اطلاعات ایالات متحده که بیش از چهار دهه با فعالیت‌های دیپلماسی عمومی سروکار داشته است، دیپلماسی عمومی را این‌گونه تعریف می‌کند: «دیپلماسی عمومی به دنبال ترویج منافع ملی و امنیت ملی ایالات متحده از طریق درک، آگاهی‌بخشی و تاثیرگذاری بر افکار عمومی خارجی و گسترش تعامل بین شهروندان و نهادهای آمریکایی با هم‌تایان خود در خارج از کشور می‌باشد.»

پیش از این، ایالات متحده، به ویژه در دوران جنگ سرد، اهداف سیاست خارجی خود را با اقدامات مخفیانه از سوی نهادهای دولتی دنبال می‌کرد؛ پس از آن، دولت آمریکا این فعالیت‌ها را به نهادهای غیردولتی واگذار نمود. با خاتمه جنگ سرد میان ایالات متحده و اتحاد جماهیر شوروی (۱۹۴۵-۱۹۹۱) این مسئله همچنان در رأس مباحث سیاسی قرار داشت. در اصل، سقوط مدل شوروی در ۲۵ دسامبر ۱۹۹۱ این انگیزه را در ایالات متحده تشدید کرد که مدل دموکراسی کاپیتالیستی خود را به عنوان مدلی برای «دموکراسی‌سازی» در خارج، با استفاده از آژانس‌هایی همچون «بنیاد (موقوفه) ملی برای دموکراسی» (ند) ارائه دهد. (Cowell, 2001: 10) دموکراسی‌سازی

یا حمایت از تغییر و ایجاد نظام های حداقل به ظاهر دموکراتیک، سیاست اجتماعی - اقتصادی شناخته شده ای است که به دلیل گستردگی تأثیرگذاری نیروهای سیاسی و اقتصادی بر آن، به یکی از مسائل جدی در عرصه اجتماعی - اقتصادی کشورهای مختلف تبدیل شده است. (ایزدی، ۲۰۱۳۹۱) نهادها و سازمان های متعددی در خدمت سیاست های رسمی دیپلماسی عمومی آمریکا در سراسر دنیا هستند که یکی از شناخته شده ترین و تأثیرگذارترین آنها بنیاد ملی دموکراسی یا ند است.

۲- ند: بنیاد ملی دموکراسی

بر اساس سایت رسمی این سازمان، بنیاد ملی دموکراسی (ند) یک «بنیاد خصوصی و غیرانتفاعی است که در خدمت رشد و تقویت نهادهای دموکراتیک در سراسر دنیا می باشد». ریشه این سازمان، در عواقب افشای عملیات های مخفیانه سازمان سیا در خارج از کشور در اواخر دهه ۱۹۶۰ نهفته است. وبسایت رسمی بنیاد از این عملیات ها به عنوان «اعزام مخفیانه مشاور، تجهیزات و بودجه برای حمایت از مطبوعات و اجزایی که در اروپا در محدودیت بودند»، یاد می کند. (Lowe, retrieved, 2012) اما سایت رسمی مجلس سنای آمریکا بیشتر پرده از این راز برمی دارد و به نقش سازمان سیا در کودتا علیه آئنده در شیلی اشاره می نماید. باید به خاطر داشت که به گفته سایت رسمی مجلس سنا چنین مداخلاتی در انتخابات کشورهای دیگر «مدت ها ادامه داشته است». سایت سنا به گزارش تحقیقاتی سیمور هرش نیز اشاره می نماید. وی در این گزارش فاش می سازد، سازمان سیا نه تنها به دنبال بی ثبات کردن دولت های خارجی بوده، بلکه عملیات های سری اطلاعاتی غیرقانونی را علیه هزاران شهروند آمریکایی اجرا کرده است. (Church Committee, 1975)

به دنبال این افشاگری‌ها، مجلس سنا کمیته‌ای برای تحقیق و تفحص از فعالیت‌های سری سازمان سیا تشکیل داد. در اولین جلسه رسیدگی رسمی در صحن سنا، این کمیته که بعدها به کمیته چرچ موسوم شد، یک اسلحه پرتاب دارت سمی را ارائه کرد که به سازمان سیا تعلق داشت و ثابت می‌کرد این سازمان، به طور مستقیم دستور رئیس‌جمهور را زیر پا گذاشته و مقدار زیادی سم سرخت پوستان که برای کشتن هزاران نفر کافی بود، نگهداری می‌کرد. نتیجه تحقیق سنا، منجر به شکل‌گیری سازمان‌هایی غیردولتی شد که بودجه آن‌ها توسط دولت تأمین می‌شد تا سیاست‌های آمریکا در خارج از کشور را حمایت و ترویج کنند. بنیاد ملی دموکراسی نیز به دنبال این اتفاقات در اوایل دهه ۱۹۸۰ تأسیس گردید. اولین مدیرعامل بنیاد ند، «کارل گرشمن» در سخنرانی خود در سال ۱۹۸۶ اذعان می‌دارد، این بنیاد خط مقدم سازمان سیا است: «ما نباید این اقدامات را مخفیانه انجام دهیم. اینکه گروه‌های دموکراتیک اقصی نقاط جهان توسط سازمان سیا تأمین مالی شوند، مصیبت ناگواری برایشان خواهد بود. ما این مسئله را در دهه ۶۰ دیدیم و به همین دلیل این کار متوقف شد. ما امکان این کار را نداریم و به همین دلیل است که این بنیاد شکل گرفته است.»

(Blum, 2005)

در مصاحبه‌ای در ماه مارس ۲۰۰۵، مدیر سابق سازمان سیا، «فیلیپ اگی» ذهنیت پشت تأسیس بنیاد ند را این‌گونه توضیح می‌دهد: «در اواخر دهه ۱۹۷۰ تفکر جدیدی در بین سطوح عالی‌رتبه سیاست‌گذاری امور خارجه آمریکا شکل گرفت؛ این افراد به دنبال این بازنگری بودند که آیا دیکتاتورهای نظامی در دهه ۱۹۷۰ واقعاً بهترین ابزار حفظ منافع آمریکا در این کشورها هستند؟ منافع آمریکا به طور سنتی در قالب دسترسی بی‌حد و حصر به محصولات و منابع خام، به نیروی کار و

بازارهای کشورهای خارجی تعریف می شود. این تفکر جدید، منجر به تأسیس بنیاد ملی دموکراسی در سال ۱۹۸۳ شد. آن‌ها از الگوی آلمان استفاده کردند که طبق آن احزاب اصلی سیاسی این کشور بنیادهایی دارند که توسط دولت فدرال تأمین بودجه می شوند. آن‌ها نیز کمابیش همین کار را با تأسیس ند به عنوان یک بنیاد خصوصی انجام دادند، البته در واقع هیچ چیز بنیاد ند خصوصی نیست و تمام پولش از کنگره می آید». بنیاد ملی دموکراسی، به عنوان یک سازمان غیرانتفاعی تحت ماده ۵۰۱ سی ۳، قانون درآمدهای داخلی تأسیس شده است و از معافیت مالیاتی بهره می برد. از زمان تأسیس این بنیاد در سال ۱۹۸۳، ند یک بودجه سالیانه مصوب از کنگره آمریکا به عنوان بخشی از بودجه سازمان اطلاعات آمریکا دریافت می کند. این میزان بودجه در قانون بنیاد ملی دموکراسی مشخص و مصوب شده است. بر اساس سایت بنیاد، دولت ریگان برای اولین سال فعالیت این بنیاد ۶۵ میلیون دلار تقاضای بودجه می نماید، اما قانون بودجه سال مالی ۸۵/۸۴، مبلغی بالغ بر ۳۱,۳ میلیون دلار به بنیاد ند اختصاص می دهد.

شش هدف اصلی برای فعالیت های بنیاد ند تصویب شده است:

- ۱- تشویق مؤسسات دموکراتیک از طریق اقدامات بخش خصوصی
- ۲- تسهیل تبادل بین گروه های بخش خصوصی (علی الخصوص چهار مؤسسه پیشنهادی) و گروه های دموکراتیک خارجی
- ۳- ترویج مشارکت غیردولتی در برنامه های آموزشی دموکراتیک
- ۴- تقویت فرایندهای انتخاباتی دموکراتیک خارجی با مشارکت نیروهای دموکراتیک بومی
- ۵- افزایش همکاری بین گروه های بخش خصوصی آمریکایی و گروه های خارجی که «در خدمت سازمان ها، مؤسسات و ارزش های فرهنگی پلورالیسم دموکراتیک هستند.»

۶- تشویق توسعه دموکراتیک مطابق با منافع آمریکا و گروه‌های دریافت کننده کمک‌های آمریکا

در این راستا، بنیاد ملی دموکراسی چهار مؤسسه وابسته را راه‌اندازی نموده است:

۱- مرکز بنگاه‌های خصوصی آمریکا (CIPE)

۲- مؤسسه ملی حزب دموکرات در امور جهانی (NDI)

۳- مؤسسه بین‌المللی حزب جمهوری خواه (IRI)

۴- مؤسسه اتحادیه تجارت آزاد (FTUI)^۱

بنابر اسناد راهبردی بنیاد که هر پنج سال یکبار منتشر می‌شوند، ند از ابزارهای متفاوت برای پیشبرد مأموریت خود از جمله اعطای بورسیه و برگزاری برنامه‌های آموزشی بهره می‌برد. در حالی که بورسیه‌ها معمولاً به افراد حقیقی تعلق می‌گیرند، خدمات آموزشی و تأمین مالی بنیاد غالباً سازمان‌های مردم‌نهاد، اتحادیه‌ها و سایر گروه‌ها را در نظر دارد. از آنجایی که سازمان‌های مردم‌نهاد به یکی از کنشگران اصلی قرن بیست و یکم در سراسر دنیا تبدیل شده‌اند و به طور گسترده از سوی سازمان ملل متحد حمایت می‌شوند، مقاله حاضر به اقدامات بنیاد ملی دموکراسی در قبال سازمان‌های مردم‌نهاد مصر و شیوه پیشبرد مأموریت این بنیاد در این کشور از این بستر می‌پردازد.

۱. این نهاد بعدها به عنوان مرکز آمریکایی همبستگی با کارگران جهان یا مرکز همبستگی شناخته شد.

۳- فعالیت‌های بنیاد ملی دموکراسی در مصر

گزارش‌های متعددی در خصوص تلاش بنیاد ملی دموکراسی برای اعمال تغییرات سیاسی در کشورهای دیگر وجود دارد که برخی از آن‌ها به تأیید این بنیاد و مقامات آمریکایی نیز رسیده است. «انقلاب‌های رنگی» در اوکراین، قرقیزستان و گرجستان از مهم‌ترین نمونه‌های این اقدامات هستند. البته گفته می‌شود، بنیاد ند در تلاش بوده رئیس‌جمهور پیشین ونزوئلا، هوگو چاوز و دولت دانیل اورتگا در نیکاراگوئه را نیز سرنگون نماید. به گفته «مادلین آلبرایت»، وزیر اسبق امور خارجه آمریکا و مدیر مؤسسه ملی حزب دموکرات در امور جهانی - که بنیاد ند جایزه‌ای با نام وی برای سازمان‌های مردم‌نهاد فعال در حوزه زنان در نظر گرفته است - در سخنرانی خود در ۳ فوریه ۲۰۱۱، بنیاد ند مدت‌هاست برای تأثیر بر مصر پس از مبارک در این کشور فعال بوده است.

بنابر گزارش عملکرد سالیانه ند، این بنیاد به طور متوسط سالیانه حدود ۱٫۸ میلیون دلار در بازه زمانی سال‌های ۲۰۰۷ تا ۲۰۱۱ در کشور مصر به سازمان‌های مردم‌نهاد اختصاص داده است. در مجموع این بنیاد در این بازه زمانی پنج‌ساله بیش از ۸٫۵ میلیون دلار بودجه به مؤسسات و سازمان‌های مردم‌نهاد مصر اعطا کرده است. شمار این نهادهای غیردولتی به ۵۱ مورد می‌رسد. (جدول ۱)

میزان حمایت‌های مالی بنیاد ملی دموکراسی از سازمان‌های مردم‌نهاد مصر به تفکیک سال و موضوع فعالیت

ردیف	عنوان نهاد	موضوع	۲۰۰۷	۲۰۰۸	۲۰۰۹	۲۰۱۰	۲۰۱۱	جمع
۱	مرکز آمریکایی همبستگی با کارگران جهان	حقوق بشر	-	۲۷۲,۱۹۱	۳۱۸,۷۵۷	-	-	۵۹۰,۹۴۸
۲	کنگره اسلامی آمریکا	جوانان / حقوق مدنی	-	-	-	۲۱,۹۰۰	۲۱,۹۰۰	۴۳,۸۰۰
۳	مؤسسه مطالعات بردباری و ضد خشونت اندلس	جوانان / سیاسی	۳۵,۰۰۰	۶,۳۰۰	۴۸,۹۰۰	۵۳,۲۰۰	۵۳,۲۰۰	۱۹۶,۶۰۰
۴	شورای عربی حمایت از حقوق بشر و محاکمه عادلانه	حقوق بشر	-	-	-	۲۵,۰۰۰	۲۵,۰۰۰	۵۰,۰۰۰
۵	شورای عربی حمایت از جامعه مدنی	حقوق مدنی	۲۵,۰۰۰	-	۲۵,۰۰۰	۲۳,۶۰۰	۲۳,۶۰۰	۹۷,۲۰۰

نقش سازمان های مردم نهاد در دیپلماسی عمومی آمریکا

ردیف	عنوان نهاد	موضوع	۲۰۰۷	۲۰۰۸	۲۰۰۹	۲۰۱۰	۲۰۱۱	جمع
۶	جمعیت عربی حقوق بشر	رسانه / حقوق بشر	۲۴,۰۰۰	-	۲۲,۶۰۰	-	-	۴۶,۶۰۰
۷	انجمن توسعه و پیشرفت جامع زنان	جوانان / اقتصاد	-	-	۲۰,۰۰۰	-	-	۲۰,۰۰۰
۸	انجمن وکلای زن مصر	زنان	-	-	۲۲,۰۰۰	۲۴,۰۰۰	۲۴,۰۰۰	۷۰,۰۰۰
۹	مؤسسه تولیدات و مطالعات رسانه‌ای و حقوق بشر بکرا	رسانه	-	-	-	۲۵,۰۰۰	۲۵,۰۰۰	۵۰,۰۰۰
۱۰	مرکز گفتگو و توسعه پل	جوانان / رسانه	-	-	۲۵,۰۰۰	۲۵,۰۰۰	۲۵,۰۰۰	۷۵,۰۰۰
۱۱	ناظر حقوق بشر و بودجه	اقتصادی	-	۲۳,۰۰۰	۲۵,۰۰۰	۲۷,۰۰۰	۲۷,۰۰۰	۱۰۲,۰۰۰
۱۲	انجمن لبرال قاهره	جوانان / سیاسی	-	-	-	۱۹,۵۲۰	۱۹,۵۲۰	۳۹,۰۴۰

ردیف	عنوان نهاد	موضوع	۲۰۰۷	۲۰۰۸	۲۰۰۹	۲۰۱۰	۲۰۱۱	جمع
۱۳	مرکز مشاوران حقوقی زن مصر	زنان / سیاسی	۳۰,۰۰۰	-	۳۴,۴۰۰	-	-	۶۴,۴۰۰
۱۴	مرکز بینگاہ‌های خصوصی بین‌المللی	سیاسی	۱۰۰,۸۲۲ ۶۲۳,۷۳۵ ۱۲۴,۴۲۷	۸۸۹,۲۲۷	۱۸۷,۵۶۹	۷۵۰,۴۹۷	۷۵۰,۴۹۷ ۲۰۷,۸۰۵ ۱۸۸,۶۰۱	۳,۸۲۳,۱۸۰
۱۵	انجمن دموکراتیک جوانان	جوانان / سیاسی	-	-	-	۲۱,۶۰۰	۲۱,۶۰۰	۴۳,۲۰۰
۱۶	مرکز حقوقی آموزش مصر	سیاسی	-	۲۵,۰۰۰	۲۵,۳۰۰	۲۶,۰۰۰	۲۶,۰۰۰	۷۶,۳۰۰
۱۷	مرکز حقوق بشر مصر	سیاسی	۲۲,۰۰۰	۲۵,۰۰۰	-	-	-	۴۷,۰۰۰
۱۸	مؤسسه دموکراسی مصر	سیاسی	۲۲,۰۰۰	۲۲,۰۰۰	۴۸,۹۰۰	۳۵,۷۰۰	۳۵,۷۰۰	۱۶۴,۳۰۰
۱۹	فرهنگستان دموکراسی مصر	سیاسی / رسانه	-	-	-	۲۵,۰۰۰	۲۵,۰۰۰	۵۰,۰۰۰

نقش سازمان های مردم نهاد در دیپلماسی عمومی آمریکا

ردیف	عنوان نهاد	موضوع	۲۰۰۷	۲۰۰۸	۲۰۰۹	۲۰۱۰	۲۰۱۱	جمع
۲۰	ناظر قانون و عدالت مصر	حقوق بشر	-	۲۰,۰۰۰	-	-	-	۲۰,۰۰۰
۲۱	اتحادیه جوانان لیبیال مصر	رسانه / جوانان	-	-	۲۳,۳۰۰	-	-	۲۳,۳۰۰
۲۲	مصر بیان بدون مرز طرفدار توسعه	زنان	-	۲۵,۰۰۰	-	-	-	۲۵,۰۰۰
۲۳	مرکز دموکراسی و حقوق بشر الحق	رسانه	-	۱۶,۰۰۰	۱۹,۴۰۰	۲۳,۰۰۰	۲۳,۰۰۰	۸۱,۴۰۰
۲۴	سازمان مراقبت اجتماعی فارس	رسانه / جوانان	-	-	۲۰,۵۰۰	۲۵,۰۰۰	۲۵,۰۰۰	۷۰,۵۰۰
۲۵	خانه آزادی	سیاسی / حقوق مدنی	-	-	-	۸۹,۰۰۰	۸۹,۰۰۰	۱۷۸,۰۰۰

ردیف	عنوان نهاد	موضوع	۲۰۰۷	۲۰۰۸	۲۰۰۹	۲۰۱۰	۲۰۱۱	جمع
۲۶	حقوق الناس	حقوق بشر / سیاسی	-	-	۵۰,۰۰۰	۶۰,۰۰۰	۶۰,۰۰۰	۱۷۰,۰۰۰
۲۷	انجمن توسعه انسانی	سیاسی	۱۵,۰۰۰	-	۲۰,۰۰۰	۲۵,۰۰۰	۲۵,۰۰۰	۸۵,۰۰۰
۲۸	مرکز مطالعات توسعه ابن خلدون	حقوق مدنی	-	-	۶۵,۰۰۰	۵۵,۰۰۰	۵۵,۰۰۰	۱۷۵,۰۰۰
۲۹	مرکز بین‌المللی عدالت و حمایت و پشتیبانی حقوقی	زنان / سیاسی	-	-	۱۷,۰۰۰	۲۰,۰۰۰	۲۰,۰۰۰	۵۷,۰۰۰
۳۰	مرکز عدالت و شهروندی حقوق بشر	سیاسی	-	-	۲۰,۰۰۰	۲۰,۰۰۰	۹۳,۴۰۰	۱۳۳,۴۰۰
۳۱	وکالای طرفدار عدالت و صلح	سیاسی	-	-	-	۳۴,۱۳۴	۳۴,۱۳۴	۶۸,۲۶۸

ردیف	عنوان نهاد	موضوع	۲۰۰۷	۲۰۰۸	۲۰۰۹	۲۰۱۰	۲۰۱۱	جمع
۳۲	اتحادیه مطالعات حقوقی و دموکراتیک و کلا	حقوق بشر / جوانان	-	-	۲۰,۰۰۰	-	-	۲۰,۰۰۰
۳۳	انجمن توسعه و حقوق بشر مجتمعا	سیاسی	-	-	۲۰,۳۰۰	۲۵,۰۰۰	۲۵,۰۰۰	۷۰,۳۰۰
۳۴	مرکز مساوات	جوانان / سیاسی	-	-	-	۱۸,۵۰۰	۱۸,۵۰۰	۳۷,۰۰۰
۳۵	انجمن ملی دفاع از حقوق و آزادی	زنان	۲۵,۰۰۰	۳۲,۰۰۰	۸۱,۰۰۰	۴۶,۳۰۰	۴۶,۳۰۰	۲۳۰,۶۰۰
۳۶	مطالعات فمینیستی نظره	جوانان	-	-	-	۲۴,۵۰۰	۲۴,۵۰۰	۴۹,۰۰۰
۳۷	انجمن توسعه اجتماعی افق نو	سیاسی	۳۰,۰۰۰	۳۰,۰۰۰	-	۳۰,۰۰۰	۳۰,۰۰۰	۱۲۰,۰۰۰
۳۸	بنیاد مراقبت جامعه مدنی و توسعه دنیای واحد	حقوق مدنی	۱۶,۰۰۰	۲۳,۷۸۰	۲۴,۵۰۰	۳۷,۸۰۰	۳۷,۸۰۰	۱۳۹,۸۸۰

ردیف	عنوان نهاد	موضوع	۲۰۰۷	۲۰۰۸	۲۰۰۹	۲۰۱۰	۲۰۱۱	جمع
۳۹	دستان متحد برای توسعه جامع	جوانان	-	-	۱۹,۲۰۰	۲۱,۵۰۰	۲۱,۵۰۰	۶۲,۲۰۰
۴۰	پروژه دموکراسی خاورمیانه	سیاسی	-	-	۱۹,۲۰۰	۱۹,۰۰۰	۱۹,۰۰۰	۴۷۴,۵۰۰
۴۱	مرکز مطلقه‌ای پژوهش و مشاوره	زنان / سیاسی	-	-	۲۰,۰۰۰	۲۰,۰۰۰	۲۰,۰۰۰	۶۰,۰۰۰
۴۲	رعایای طرفدار توسعه و مطالعات رسانه‌ای	رسانه	-	-	-	۲۰,۰۰۰	۲۰,۰۰۰	۴۰,۰۰۰
۴۳	انجمن توسعه روستایی	سیاسی	۲۵,۵۰۰	۲۰,۸۰۰	۲۵,۰۰۰	۳۰,۰۰۰	۳۰,۰۰۰	۱۳۱,۳۰۰
۴۴	مرکز مطالعات روستایی	سیاسی	۲۰,۵۰۰	۲۳,۶۱۰	۲۷,۰۰۰	۴۰,۰۰۰	۴۰,۰۰۰	۱۵۴,۱۱۰
۴۵	انجمن توسعه زنان روستایی	زنان	-	-	۲۰,۵۰۰	-	-	۲۰,۵۰۰

ردیف	عنوان نهاد	موضوع	۲۰۰۷	۲۰۰۸	۲۰۰۹	۲۰۱۰	۲۰۱۱	جمع
۴۶	انجمن توسعه جامعه زنان و کودکان	زنان / حقوق بشر	-	-	۱۹,۰۰۰	۲۳,۹۰۰	۲۳,۹۰۰	۶۶,۸۰۰
۴۷	مرکز حقوق بشر فرزندان زمین	حقوق کارگری	-	۲۵,۰۰۰	۳۰,۰۰۰	۲۶,۰۰۰	۲۶,۰۰۰	۱۰۷,۰۰۰
۴۸	مرکز فناوری حقوق بشر	حقوق بشر	-	-	-	۲۰,۰۰۰	۲۰,۰۰۰	۴۰,۰۰۰
۴۹	انجمن جوانان	جوانان / حقوق مدنی	۱۰,۰۰۰	۱۷,۰۰۰	۱۹,۰۰۰	-	-	۴۶,۰۰۰
۵۰	بنیاد حفظ قانون اساسی	سیاسی	۳۴,۰۰۰	-	-	-	-	۳۴,۰۰۰
۵۱	مطالعات قضایی و قانون اساسی معات	حقوق بشر	۲۵,۰۰۰	-	-	-	-	۲۵,۰۰۰
	جمع کشور		۳۷۶,۸۰۶	۱,۴۹۸,۹۰۸	۱,۴۳۸,۶۲۶	۲,۰۰۱,۶۵۱	۲,۴۹۷,۴۵۷	۸,۶۴۴,۶۲۶

به استناد خبرنامه رسمی بنیاد ملی دموکراسی، مرکز بنگاه‌های خصوصی بین‌المللی به همراه روزنامه المصری الیوم - که توسط یکی از دریافت‌کنندگان بورس همین بنیاد تأسیس شده است - دو میزگرد در ماه مارس ۲۰۱۱ برگزار کرد که بیش از ۶۰۰ نماینده از مجامع تجاری، احزاب سیاسی، جوانان، اتاق‌های فکر، رسانه‌ها، دانشگاهیان و جنبش‌های مخالف و برخی وزرای دولت در آن حضور داشتند. در این میزگردها که در خصوص سیاست‌گذاری برگزار شده بود، «راه‌های تغییرات سیاسی و اقتصادی» مورد بررسی قرار گرفتند. نشست‌های مشابهی در سال‌های ۲۰۰۴ و ۲۰۰۵، برگزار شده بودند و تأثیرگذاری آن‌ها در تحمیل اصلاحاتی به قانون انتخابات به چشم می‌خورد. در آن زمان با تغییر در قانون انتخابات، رقابت ریاست جمهوری از فراندوم به رقابت بین چند کاندیدا تغییر کرد. (تأثیر اصلاحات، مرکز بنگاه‌های خصوصی بین‌المللی، ۲۰۱۱)

به گفته بنیاد ند، راهبرد مد نظر در این میزگردها آموزش فعالان و نیز حمایت از ابزارهای مطبوعاتی و رسانه‌ای بوده است: «طی دو هفته پس از برنامه، بیش از ۳۰ مقاله به بحث در مورد پیشنهادات این انجمن پرداختند که در مطبوعات مصر منتشر شدند و موجب تداوم فضای بحث شد. مباحثی که توسط روزنامه‌نگاران مطرح شد، در نهایت در گردهمایی حزب ملی دموکرات بررسی شدند.» (تأثیر اصلاحات، مرکز بنگاه‌های خصوصی بین‌المللی، ۲۰۱۱)

سال ۲۰۱۱ با انقلاب مصر همراه بود و برای بنیاد ملی دموکراسی، بازداشت ۴۳ نفر از اعضای سازمان‌های مردم‌نهاد وابسته را در پی داشت. دولت جدید مصر بر این باور بود که تشکل‌های وابسته به بنیاد ند - که عمدتاً تحت مدیریت فرزند وزیر ترابری آمریکا قرار دارند - به طور غیرقانونی فعالیت می‌کنند و حمایت مالی می‌شوند و «ابزار تأثیرگذاری خارجی» هستند. مسئولان بنیاد، اطلاعیه‌های متعددی منتشر نمودند که در آن‌ها نوشته شده است: «مؤسسه ملی حزب دموکرات در امور جهانی از

سال ۲۰۰۵ در مصر فعالیت داشته و به تلاش های احزاب سیاسی و سازمان های مدنی کمک می کرده است تا به دنبال مشارکت در فرایند تکامل سیاسی کشورشان باشند. تمام برنامه های مؤسسه در مصر، غیر حزبی بوده و بر مبنای مطالبات شرکای محلی بوده است. این فعالیت ها از سوی آژانس توسعه بین المللی آمریکا، دفتر دموکراسی، حقوق بشر و کار وزارت خارجه و بنیاد ملی دموکراسی تأمین مالی می شدند.» (بیانیه رسمی مؤسسه ملی حزب دموکرات در امور جهانی، ۲۹ دسامبر ۲۰۱۱)

در عین حال، یکی از انتشارات رسمی بنیاد این چنین می نویسد: «با تشخیص نقش مهمی که به طور سنتی توسط جوانانی که به حاشیه رانده شده اند در انقلاب ۲۰۱۱ ایفا شد، مؤسسه بین المللی حزب جمهوری خواه، فعالان سیاسی جوان و اعضای احزاب را برای رهبری توسعه، راهبردهای تبلیغاتی، مدیریت، ائتلاف سازی، ارتباطات و سخنرانی آموزش می دهد. در حالی که هدف از این آموزش ها تربیت جوانان به عنوان رهبران سیاسی است و مشارکت کنندگان تشویق می شوند تا در جوامع محلی خود نیز رهبری امور را به دست بگیرند. بنابراین، برنامه آموزشی شامل جلساتی در خصوص راهبردها و شیوه های مشارکت مؤثر در جوامع محلی می شود.» (گزارش مصر، مؤسسه بین المللی حزب جمهوری خواه، ۲۰۱۱)

اما برخلاف مدعای پیشین، مؤسسه بین المللی حزب جمهوری خواه اذعان دارد: «گروه های مدنی را برای حمایت از مسائل خاص در سازمان های سیاسی تقویت می کند تا در انتخابات مجلس به رقابت برای فتح کرسی ها بپردازند.» (گزارش مصر، مؤسسه بین المللی حزب جمهوری خواه، ۲۰۱۱)

به عبارت دیگر، بنیاد ملی دموکراسی ند اذعان دارد از دولت آمریکا بودجه دریافت می کند تا در مصر فعالیت نماید که این برخلاف قوانین مصر است. همچنین

بیان می‌دارد این فعالیت‌ها به دنبال تأثیرگذاری بر انتخابات مجلس مصر از طریق حمایت از گروه‌های سیاسی خاص است.

مقامات مصری نیز مؤسسه بین‌المللی حزب جمهوری خواه را به پنج تخلف اصلی متهم می‌کنند:

- ۱- این مؤسسه مجوز قانونی برای فعالیت در مصر ندارد.
- ۲- مؤسسه به احزاب سیاسی پول پرداخت کرده است.
- ۳- مؤسسه نظرسنجی‌هایی برخلاف قوانین مصر انجام داده است.
- ۴- کارکنان مؤسسه به طور غیرقانونی از خارج از کشور پول دریافت کرده‌اند.
- ۵- نقشه‌ای در دفتر مؤسسه در قاهره یافت شده است که اهداف آنان برای تقسیم مصر را فاش می‌کند.

برای درک بهتر این اتهامات و نقطه‌نظر دولت مصر، بهتر است نگاهی به شیوه‌های مختلف فعالیت بنیاد ملی دموکراسی در خصوص سازمان‌های مردم‌نهاد داشته باشیم. فعالیت‌های بنیاد از طریق سازمان‌های مردم‌نهاد در مصر به طور کلی در سه حوزه اصلی سیاسی، اقتصادی و رسانه‌ای صورت گرفته‌اند. در مجموع، فعالیت‌های بنیاد در خصوص و با همکاری سازمان‌های مردم‌نهاد، شبکه‌ای از مخاطبان و فعالین را هدف قرار می‌دهد که در کنار یکدیگر می‌توانند ثبات مصر را تحت تأثیر و حتی در معرض تغییر قرار دهند. مخاطبان بنیاد شامل افکار عمومی، فعالان و رسانه‌ها می‌شود. هدف‌گیری مخاطبان با شیوه‌های مختلفی صورت می‌گیرد که عبارت‌اند از:

- همایش و میزگرد

- دوره‌های آموزشی

- مشارکت در رویدادهای رسمی

- برپایی رسانه های مستقل

- رصد رویدادهای رسمی. (سند راهبردی بنیاد ملی دموکراسی، ۲۰۰۷؛ سند راهبردی بنیاد ملی

دموکراسی، ۲۰۱۲؛ گزارش عملکرد بنیاد ملی دموکراسی در مصر، ۲۰۱۱)

بر اساس راهبردها و بیانیه های بنیاد، اهداف خود را از طریق آموزش فعالان، راه اندازی خروجی های رسانه ای و فعالیت هایی در راستای اطلاع رسانی، تأثیرگذاری بر افکار عمومی، ایجاد مؤسسات سیاسی و اقتصادی برای مشارکت در تصمیم گیری های سیاست گذاری تعقیب می کند. آخرین کاربرد این راهبرد را می توان در انتخابات مجلس مصر پس از انقلاب این کشور مشاهده نمود که طی آن هر دو مؤسسه بین المللی حزب جمهوری خواه و مؤسسه ملی حزب دموکرات در امور جهانی هم به عنوان ناظر و هم به عنوان مشارکت کننده در برگزاری حضور دارند. این فرایند، به گفته اسناد رسمی هر یک از مؤسسات (گزارش نظرسنجی مردمی، هیئت بین المللی انتخابات، مؤسسه ملی حزب دموکرات در امور بین الملل، ۱۵ دسامبر ۲۰۱۱؛ گزارش برگزاری دور اول انتخابات مجلس مصر، هیئت بین المللی انتخابات، مؤسسه ملی حزب دموکرات در امور بین الملل، ۳۰ نوامبر ۲۰۱۱؛ تأثیر اصلاحات، مرکز نگاه های خصوصی بین المللی، ۲۰۱۱) می تواند در فرایند زیر خلاصه شود:

اطلاع رسانی ← آموزش برای انتخابات ← جذب منابع مالی و نهادسازی اقتصادی

← رصد ← مشارکت ← رهبری حزب سیاسی ← تغییر در نظام حاکم

دیگر شیوه های فعالیت و برنامه های بنیاد ملی دموکراسی در خصوص مؤسسات و سازمان های مردم نهاد بیانگر این است که این بنیاد به دنبال موارد زیر است:

- آموزش فعالان اجتماعی و تجاری برای پیشبرد منافع خارجی آمریکا (تأثیر اصلاحات،

مرکز نگاه های خصوصی بین المللی، ۲۰۱۱)

پژوهش نامه حقوق بشری

- ایجاد بنگاه‌های اقتصادی برای جذب منابع مالی برای سایر فعالیت‌ها و ترویج منافع خارجی آمریکا (تأثیر اصلاحات، مرکز بنگاه‌های خصوصی بین‌المللی، ۲۰۱۱)
- ارتباط‌گیری با دولت‌ها و مسئولان برای ایجاد اصلاحات و تغییرات در قوانین (گزارش عملکرد سالیانه، انجمن بین‌المللی مطالعات دموکراتیک، ۲۰۱۰)
- ایجاد رسانه‌ها و شبکه‌های مختلف برای دسترسی به مخاطب عمومی (گزارش عملکرد سالیانه، مرکز مشارکت‌های بین‌المللی رسانه، ۲۰۱۰)
- تأثیر بر افکار عمومی برای پیروی از منافع و سیاست خارجی آمریکا (گزارش عملکرد سالیانه، مرکز مشارکت‌های بین‌المللی رسانه، ۲۰۱۰)
- از دیگر شیوه‌های حمایتی بنیاد ملی دموکراسی می‌بایست به کمک‌های مالی این بنیاد به افراد و نهادها در قالب بورس اشاره نمود. به عنوان مثال در سال ۲۰۱۱، یک سازمان مردم‌نهاد مصری فعال در حوزه امور زنان جایزه مالی مادالین آلبرایت را از این بنیاد دریافت نمود. (بیانیه رسمی، مؤسسه ملی حزب دموکرات در امور بین‌الملل، ۲۸ ژوئن ۲۰۱۱)
- همچنین بورس‌کامل مالی، نیز به افراد زیر طی سال‌های مختلف پرداخت شده است.

ردیف	سال	نام	موضوع فعالیت
۱	۲۰۱۲	اسماعیل الکساندرانی	فضای مجازی مصر
۲	۲۰۰۹	دکتر عمر عفیفی سلیمان	دموکراسی در مصر و جهان عرب
۳	۲۰۰۸	عاطف سعداوی	نقش آمریکا در پیشبرد دموکراسی در جهان عرب
۴	۲۰۰۲	احمد صبحی منشور	ریشه‌های دموکراسی در اسلام

نتیجه گیری

هزینه کرد بیش از ۸,۵ میلیون دلاری بنیاد ملی دموکراسی در طول پنج سال برای کمک به بیش از پنجاه سازمان مردم نهاد در مصر، در کنار بورسیه هایی که به افراد حقیقی و گروه ها تعلق می گیرد -مانند جایزه آلبرایت که در سال ۲۰۱۱ به یک سازمان مردم نهاد فعال در حوزه زنان در مصر اعطا شد- حجم و اهمیت نقشی که سازمان های مردم نهاد به عنوان بازوی فعال ایالات متحده در کشور مقصد ایفا می کنند را نشان می دهد. با توجه به نظریات افرادی مانند برنارد لوئیس، فؤاد عجمی و فرید زکریا که فرایند دموکراسی سازی را مستلزم ترویج اقتصاد لیبرال و ارزش های لیبرال دموکراسی می دانند، اشکال مختلف برنامه ها و فعالیت های بنیاد ملی دموکراسی که توسط سازمان های مردم نهاد و مؤسسات همراه با این بنیاد اجرا شده اند، نشان می دهد این بنیاد به دنبال اهداف زیر بوده است:

- آموزش فعالان اقتصادی و اجتماعی در راستای پیشبرد منافع خارجی ایالات متحده
- ایجاد بنگاه های اقتصادی برای ایجاد منابع مالی سایر فعالیت های بنیاد در کنار ترویج سیاست های خارجی آمریکا
- ارتباط با دولت ها و مقامات رسمی کشورها برای ایجاد اصلاحات و تغییرات در قانون
- تولید محصولات رسانه ای و شبکه های مختلف برای دسترسی به مخاطب عمومی
- تأثیرگذاری بر افکار عمومی برای پیروی از منافع و سیاست خارجی آمریکا

پس از حمایت طولانی از دیکتاتور سابق مصر حسنی مبارک، ایالات متحده به محض آنکه متوجه شد، افکار عمومی دیگر به هیچ وجه او را در رأس قدرت تحمل نکرده و نمی پذیرند، دست از حمایت او برداشت. بنابراین، ایالات متحده به دنبال هدایت انقلاب مردم مصر به سمت فرایندی بوده است تا بیشترین هماهنگی و انطباق را با منافع آمریکا در مصر و منطقه داشته باشد.

فهرست منابع

منابع فارسی

۱- ایزدی، فؤاد (۱۳۹۱) دیپلماسی عمومی آمریکا در قبال ایران، تهران: دانشگاه امام صادق (ع).

منابع انگلیسی

- 1- Annual Report (2010) Washington DC: Center for International Media Assistance.
- 2- Annual Report (2010) Washington DC: International Forum for Democratic Studies.
- 3- Annual Report. (2011) Washington DC: National Endowment for Democracy (NED).
- 4- Blum, W. (2005) Rogue State: A Guide to the World's Only Superpower: Common Courage Press.
- 5- Church Committee (1975) Created. from http://www.senate.gov/artandhistory/history/minute/Church_Committee_Created.htm
- 6- Egypt Overview (2011) Washington DC: International Republican Institute (IRI).
- 7- First Round of Egyptian Parliamentary Elections Signify Promising Start. (November 30, 2011). Cairo: NDI International Election Delegation.
- 8- Impact on Reform. (2011) Cairo: Center for International Private Enterprise (CIPE).
- 9- Mark Weisbrot, The Guardian, January 31, (2012) <http://www.guardian.co.uk/commentisfree/cifamerica/2012/jan/31/american-democracy-promotion-rings-hollow>

- 10- Official Statement. (December 29, 2011) Washington DC: National Democratic Institute (NDI).
- 11- Snow, N, Taylor, P. M. (2009) Routledge Handbook of Public Diplomacy. New York, NY: Routledge.
- 12- Strategy Document. (2007) Washington DC: National Endowment for Democracy (NED).
- 13- Strategy Document. (2012) Washington DC: National Endowment for Democracy (NED).
- 14- United States Advisory Commission on Public Diplomacy report. (2004). Washington.
- 15- Voter Enthusiasm Still Strong in 2nd Round of Egyptian Parliamentary Elections. (2011). Cairo: NDI International Election Delegation.
- 16- US State Dept. Dictionary of International Relations Terms (1987) Department of State Library. 115 pages.
- 17- Wolf. Charles; Rosen, Brian (2004). Public diplomacy: how to think about and improve it. Rand Corp: http://www.rand.org/pubs/occasional_papers/OP134.
- 18- Lowe, D, from <http://www.ned.org/about/history>
- 19- NDI official release, Egypt-Statement-PR-113011-ENG
- 20- NDI official release, Egypt-Statement-PR-121611-ENG
- 21- NED Annual Report, 2008
- 22- NED Annual Report, 2009
- 23- NED Annual Report, 2010
- 24- NED Strategy Document, 2007
- 25- NED Strategy Document, 2012

پروفیسر شگاہ علوم انسانی و مطالعات فرہنگی
پرتال جامع علوم انسانی